

HRVATSKI SABOR
Saborski zastupnik Hrvatskih suverenista
Marko Milanović Litre

Trg sv. Marka 6, 10 000 Zagreb, Hrvatska
marko.milanoviclitre@sabor.hr

Zagreb, 02. rujna 2023.

Ured pravobraniteljice za djecu
gđa Helenca Pirnat Dragičević
Teslina 10, 10 000 Zagreb, Hrvatska

**Predmet: Neprikladne naljepnice u dječjem albumu SPAR
Stickermania "Potraga za izgubljenim blagom Inka"**

Poštovana gospođo Pirnat Dragičević,

pišem Vam u svojstvu saborskog zastupnika Hrvatskih suverenista kako bih izrazio duboku zabrinutost i razočaranje u vezi s uvrštavanjem naljepnice s likom Ernesta "Che" Guevare u **SPAR Stickermania** dječji album za samoljepljive sličice **"Potraga za izgubljenim blagom Inka"**. Po mojim saznanjima album je u prodaji od 23. lipnja 2023. godine u svih 108 poslovnica SPAR-a i 26 poslovnica INTERSPAR-a u Hrvatskoj po cijeni od 2,49 € tj. 18,76 kn.

Na službenim stranicama trgovine SPAR navode kako je riječ o materijalu za učenje. Na stranici <https://www.spar.hr/aktualne-ponude/inke-stickermania> piše: „**Napete pustolovine Oskara i Boa pozivaju na igru, učenje i otkrivanje te nude 200 sličica za sakupljanje i razmjenjivanje.**“

Naljepnica o kojoj je riječ prikazuje poštansku marku izdanu na Kubi 1968. godine na kojoj uz lik Ernesta "Che" Guevare piše: **"Hasta la victoria siempre - Octubre 8 día del guerrillero heorico"**. Tekst koji prati samoljepljivu sličicu glasi: **"CHE GUEVARA - Che Guevara je bio prilično buntovan tip. On je zapravo bio iz Argentine, ali Bo kaže da je bio važan vođa pobunjenika tijekom kubanske revolucije. Puno je putovao i vodio je dnevnik putovanja, baš kao i ja. Možda jednog dana i moj postane poznat pa snime film i o njemu."**

Moram naglasiti da je potpuno neprimjereno i nezamislivo promovirati poznatog zločinca i masovnog ubojicu kroz album s naljepnicama namijenjen hrvatskoj djeci. Duboko je zabrinjavajuće što se u albumu poziva na Che Guevarin putopis na način koji sugerira da bi mogao biti izvor inspiracije za djecu. Njegova pisanja su daleko od benignog putopisa; sadrži odlomke koji veličaju nasilje i krvoproliće na najslikovitiji način. Na primjer, Guevara piše: **"...zavijajući kao opsjednut, jurišat ću na barikade i rovove, okupat ću svoje oružje u krvi i, poludjeti od bijesa, prerezat ću grkljan svakom neprijatelju koji mi padne u ruke. ...osjećam kako mi se nosnice šire, osjećam oštar miris baruta i krvi, mrtvog neprijatelja; tijelo mi se grči, spremno za borbu, a svoje biće pripremam kao sveto mjesto da u njemu zvjerski urlik pobjedonosnog proletarijata odjekne novim titrajima i nadama."** —Ernesto Guevara, Travel Notes, circa 1951.-52.

Ovo nije vrsta materijala koja bi se djeci trebala predstavljati kao aspirativna. To je groteskno slavljenje nasilja i ubojstava, a uključivanje njegovog lika u dječji album nije samo neprikladno – ono je moralno neobranjivo.

Nadalje, naljepnica koja veliča Ernesta "Che" Guevaru izravno je kršenje načela navedenih u Općem komentaru br. 14 (2013.) Odbora za prava djeteta (CRC). Ovaj dokument, koji se usredotočuje na **"najbolje interese djeteta"** kako je navedeno u članku 3. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, pruža sveobuhvatne smjernice o tome kako se ovo načelo treba primjenjivati u zakonu, politici i praksi. U njemu se izričito navodi da najbolji interes djeteta mora biti primarno razmatranje u svim radnjama koje se tiču djece, bilo da ih poduzimaju javne ili privatne institucije, sudovi, upravna tijela ili zakonodavna tijela. Uključivanjem naljepnice koja veliča zločinca povezanog s nasiljem, kršenjem ljudskih prava i suzbijanjem slobode govora, propuštamo uzeti u obzir najbolje interese djeteta u smislu njihova etičkog obrazovanja i mentalnog blagostanja. To nije samo moralno osuđujuće, već je i u suprotnosti s proceduralnim jamstvima navedenim u dokumentu, uključujući pravo da se djetetovo mišljenje čuje i obvezu donositelja odluka da objasne kako je poštovano načelo najboljeg interesa.

Nastavno na gore spomenuti opis albuma, u kojem se od strane SPAR-a prezentira kao materijal za učenje, Opća deklaracija o ljudskim pravima (UDHR) naglašava važnost obrazovanja usmjerenog na **"puni razvoj ljudske osobnosti i jačanju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Promicat će razumijevanje, snošljivost i prijateljstvo među svim nacijama, rasnim ili vjerskim skupinama i poticati aktivnosti Ujedinjenih naroda za održavanje mira."**, kao što je navedeno u članku 26. Taj članak naglašava nužnost da obrazovni materijali (što po riječima SPAR-a uključuje i ovaj samoljepljivi album sličica) budu lišeni političke indoktrinacije koja bi mogla iskriviti ili ograničiti djetetovo razumijevanje svijeta. Uključivanje osobe poput Ernesta „Che“ Guevare, koja se povezuje s brojnim kršenjima ljudskih prava, u suprotnosti je s duhom članka 26. jer potencijalno ometa puni i nepristrani razvoj djetetove osobnosti. Kao država članica Ujedinjenih naroda, Hrvatska ima odgovornost osigurati usklađenost obrazovnih sadržaja s načelima UDHR-a, promičući uravnotežen i cjelovit razvoj naše djece. Ovo nije učenje kao što to tvrdi SPAR na svojim mrežnim stranicama; to je indoktrinacija i predstavlja izravnu prijetnju djetetovom mentalnom i emocionalnom blagostanju, otvoreno kršeći međunarodne standarde koje smo, kao nacija, dužni podržavati.

Kako bih pojasnio zašto je uključivanje Ernesta "Che" Guevare problematično, želio bih iznijeti i sljedeće argumente:

Dokumentirana smaknuća: dr. Armand M. Lago pažljivo je dokumentirao popis od 216 ljudi koje je pogubio Che Guevara na Kubi od 1957. do 1959. To uključuje 14 osoba ubijenih u Sierra Maestri, 23 osoba ubijenih u prva tri dana nakon preuzimanja vlasti 1959. u Santa Clari i 164 osobe pogubljene u zatvoru unutar tvrđave La Cabana.

- <http://www.keesvanoosten.nl/wp-content/uploads/2017/02/216-dodelijke-slachtoffers-van-Che.pdf>

Izravna odgovornost za ubojstva: Maria Werlau, autorica knjige **"Che Guevarine zaboravljene žrtve"**, navodi da je Guevara izravno odgovoran za najmanje 124 ubojstva. Čak je i Che Guevarina vlastita kći, Aleida Guevara, javno priznala očeve nasilne postupke, izjavivši: **"Da, moj otac je ubijao – ali revolucije su gotovo uvijek nasilne. ... Ako vam neprijatelj ne da ono što želite, morate to uzeti."** Iako ova izjava može biti pokušaj kontekstualiziranja postupaka njezina oca, ona ga ne oslobađa moralnih i etičkih implikacija njegovih djela. Zapravo, to dodatno naglašava težinu promicanja takve figure u dječjem albumu. Priznanje Aleide Guevare služi kao jeziv podsjetnik da je ostavština njezina oca duboko isprepletana s nasiljem i kršenjem ljudskih prava. Predstavljati takvu osobu kao uzor djeci ne samo da je neodgovorno, već je i u izravnoj suprotnosti s načelima dobrobiti djece i etičkog odgoja.

- <https://www.dailyrecord.co.uk/news/scottish-news/che-guevaras-daughter-speaks-on-her-revolutionary-1324768>
- <https://foresightcuba.com/wp-content/uploads/2019/10/Che-Guevara-Forgotten-Victims.pdf>

Koncentracijski logori: Guevara je pomogao uspostaviti prvi kubanski koncentracijski logor u Guanahacabibesu 1960. Mnogi pojedinci, uključujući homoseksualce, Jehovine svjedoke, afro-kubanske svećenike i druge, bili su prisiljeni raditi u ovim logorima, gdje su mnogi umrli ili bili mučeni ili silovani.

- https://en.wikipedia.org/wiki/Military_Units_to_Aid_Production
- <https://web.archive.org/web/20131101051842/http://plaza.ufl.edu/lillian.guerra/pdfs/lillian-guerra-social-history.pdf>

Nepoštivanje zakonskih procesa: Godine 1962. Guevara je izjavio da su mnogi pogubljeni bez istrage, naglašavajući da je revolucija imala obvezu trijumfirati bez obzira na ljudsku cijenu. Svjedoci dokumentirani u knjigama svjedoče o njegovim stavovima poslije dolaska na vlast. **"Nemojte odgađati postupke. Ovo je revolucija. Nemojte koristiti buržoaske pravne metode; dokazi su sekundarni. Moramo nastaviti s osudom."** Nekoliko podređenih je posvjedočilo da ih je neprekidno podučavao i ponavljao im: **"Nema potrebe za mnogo istrage za pogubljenje bilo koga. Samo trebamo znati trebaju li biti pogubljeni - ništa drugo."**

- <https://foresightcuba.com/wp-content/uploads/2019/10/Che-Guevara-Forgotten-Victims.pdf>

Suzbijanje slobodnog tiska: Godine 1959. ljevičarski novinar José Pardo Llada izvijestio je da mu je Guevara rekao: **"Moramo eliminirati sve novine; ne možemo napraviti revoluciju slobodnim tiskom. Novine su instrumenti oligarhije."** Ovo nije bila puka retorika; Guevarina djela govorila su više od njegovih riječi. Kada je tek stigao u Havanu, preselio se u najluksuzniju vilu u gradu. Kubanski novinar Antonio Llano Montes usudio se pisati o tome, a Guevarini ljudi su ga odmah posjetili. Montes je izvijestio da je Guevara potpisao 26 odobrenja za pogubljenje točno ispred njega, prijeteći: **"Mogu te dati ustrijeliti još ove noći, što misliš?"** Ova jeziva epizoda, ispričana u Montesovoj knjizi **"La Dinastía"** iz 1984., pokazuje Guevarino nemilosrdno gušenje slobode govora i njegovu spremnost da zastraši novinare. Uključiti osobu s tako prezirnim stavom prema slobodnom tisku u dječji album nije samo neodgovorno – to je uvreda vrijednostima koje cijenimo kao demokratsko

društvo. S obzirom na ozbiljnost ovih činjenica, potičem vas da odmah poduzmete mjere za rješavanje ovog problema. Uključivanje tako kontroverzne i moralno problematične osobe u dječji album ne samo da je neprimjereno, već šalje i opasnu poruku našoj mladoj generaciji o tome koga treba smatrati herojem.

Zaključno, pozivam Vas da iskoristite ovlasti koje Vam Zakon o pravobranitelju za djecu (Narodne novine 73/17) daje za rješavanje ovog gorućeg problema. Prema članku 2., vaš ured ima mandat štiti, pratiti i promicati prava i interese djece. Članak 7. nadalje vas ovlašćuje za pokretanje postupka za zaštitu prava djeteta, dok vam članak 11. omogućuje predlaganje mjera za poboljšanje pravnih, institucionalnih i praktičnih aspekata prava djeteta. S obzirom na te ovlasti, snažno vas potičem da poduzmete trenutne i odlučne mjere kako biste osigurali da sadržaj dječjih obrazovnih materijala, kao što je album SPAR Stickermania, bude usklađen s nacionalnim i međunarodnim standardima za dobrobit djece i etičko obrazovanje. Ovo nije samo stvar povijesne interpretacije, već kritično pitanje koje utječe na moralni i etički razvoj naših budućih generacija.

Hvala vam na pažnji koju ste posvetili ovom pitanju. Očekujem vaš brzi odgovor i djelovanje.

S poštovanjem,

Marko Milanović Litre
Saborski zastupnik Hrvatskih suverenista